

УДК [39:7.016.4](477.41/.42):747

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/46-1-9>**Жанна ВЕРЕЩИНСЬКА,***orcid.org/0000-0002-8003-8572**студентка VI курсу кафедри дизайну та основ архітектури**Інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка»**(Львів, Україна) zhannavereshchinska@gmail.com***Романа МОТИЛЬ,***orcid.org/0000-0001-6936-0328**кандидат мистецтвознавства,**доцент кафедри дизайну та основ архітектури**Інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка»,**старший науковий співробітник**Інституту народознавства Національної академії наук України**(Львів, Україна) romana_motyl@ukr.net*

СПОСОБИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОЛІСЬКОЇ ОРНАМЕНТИКИ В СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Сьогодні дослідження етнічної спадщини є актуальним питанням, адже завдяки популяризації культурних надбань народу формується ідентичність нації. Одним із формотворчих засобів проєктування сучасних інтер'єрів у етнічній стилістиці є орнамент. Особливо цікавим є застосування поліської орнаментики, яка порівняно з декором інших етнічних регіонів України є найменш вивченою.

У статті вперше досліджується інтерпретація мотивів та елементів орнаментів Полісся в сучасних інтер'єрах. Метою роботи є здійснення аналізу поліської орнаментики та розгляд її різноманітності, специфіки, мистецьких рис, визначення способів інтерпретації поліських орнаментів у дизайні інтер'єру, а також виявлення їх впливу на формування сучасного соціокультурного середовища.

З'ясовано, що для Полісся характерний стриманий декор, а одним із найвідоміших є антропоморфний мотив «у козака», який не зустрічається в жодному іншому регіоні України. Загалом для орнаментів характерні символи, що мають дуже давнє походження (ромби, кола), а серед колористики декору переважає двобарвність (чорне і біле, червоне і біле або чорне і червоне).

Задля формування національної моделі дизайну, популяризації традиційної народної культури та національної самоідентифікації вивчено вектори розвитку поліської орнаментики в дизайні інтер'єрів. Автори пропонують низку способів відтворення українського етностилю в житловому інтер'єрі. Серед формотворчих і декоративних засобів виразності етностилю в сучасному дизайні інтер'єрів виокремлено використання конструктивних елементів, запозичених із традиційного мистецтва поліського етнографічного регіону, таких як вишивка, ткацтво, кераміка, деревообробництво, писанкарство. Виявлено, що вдале поєднання модерну й поліської орнаментики та символіки її візерунків сприяє створенню затишного та інноваційного простору.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання основних висновків і теоретичних засад дослідження у розвитку векторів українського дизайну та популяризації традиційного мистецтва різних регіонів України, зокрема Полісся.

Ключові слова: Полісся, орнаменти, символіка, колористика, інтерпретація, сучасний інтер'єр.

Zhanna VERESHCHYNSKA,
orcid.org/0000-0002-8003-8572

*VI year student at the Department of Design and Fundamentals of Architecture
Institute of Architecture and Design of the Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) zhannavereshchinska@gmail.com*

Romana MOTYL,
orcid.org/0000-0001-6936-0328

*PhD in Arts,
Associate Professor at the Department of Design and Architecture Fundamentals
Institute of Architecture and Design of the Lviv Polytechnic National University,
Senior Researcher
Ethnology Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine
(Lviv, Ukraine) romana_motyl@ukr.net*

THE METHODS OF INTERPRETATION OF ORNAMENTATION OF POLISSIA IN MODERN INTERIOR

Nowadays the research of ethnic heritage is a relevant issue, since the identity of the nation is formed due to the popularization of the cultural heritage of the people. An ornament is one of the form-creating methods of project of modern interiors in ethnic stylistics. The application of ornamentation of Polissia is particularly interesting; it is the least researched in comparison with the décor from other regions of Ukraine.

In the article the interpretation of motifs and elements of ornaments of Polissia is researched for the first time. The aim of the work is to conduct the analysis of the ornamentation of Polissia and to consider its diversity, specifics, artistic features, to determine the methods of interpretation of the ornaments of Polissia in the interior design, as well as to reveal their impact on forming the modern social and cultural environment.

It was found out that the restrained decor is typical for Polissia, and anthropomorphic motif "Cossack", which is not met in any other region of Ukraine, is one of the most famous. Generally the ornaments are characterized by the symbols which have a very ancient origin (rhombi, circles), and in the coloring of the decor the two-colors prevails (black and white, red and white or black and red).

With the aim of formation of the national model of design, popularization of traditional folk culture and national self-identification the vectors of development of the ornamentation of Polissia in interior design are researched. The authors suggest a number of methods of reproduction of Ukrainian ethnic style in living interior. Among the form-creating and decorative methods of expression of ethnic style in modern interior design the application of constructive elements, adopted from the traditional art of the ethnographic region of Polissia (embroidery, weaving, ceramics, woodworking, Easter painting), is distinguished. It was revealed that the successful combination of Art Nouveau style and the ornamentation of Polissia with the symbolic of its patterns contribute to the creation of cozy and innovative space.

The practical significance of the work is determined by the possibility of application of its main conclusions and theoretical principles in the development of vectors of Ukrainian design and popularization of traditional art of different regions of Ukraine, particularly Polissia.

Key words: *Polissia, ornaments, symbolic, coloring, interpretation, modern interior.*

Постановка проблеми. Нині значної популярності набуває відтворення елементів традиційної культури, етнічного колориту, використання яких в інтер'єрах справляє вплив на відвідувачів. Водночас застосування етнічного стилю в дизайні інтер'єрів надає їм культурної цінності та національної ідентичності. Зокрема, інтерпретація традиційних орнаментів і мотивів допомагає дизайнерам створювати нові та оригінальні концепції для формування сучасних просторів.

Автентична стилістика забезпечує інтер'єр особливим кліматом та відчуттям комфорту, адже все, що етнічне, здається нам рідним.

Для орнаментики Полісся – одного з найбільш архаїчних регіонів України – характерний свій неповторний колорит, тому вивчення її як етнокультурного явища віддавна привер-

тає увагу дослідників та має широкий спектр застосування.

У культурній спадщині поліщуків, а саме в орнаментики та символіці, присутні чимало спільних рис із іншими регіонами України, проте вона все ж таки зберегла свою самобутність та локальні особливості. Сьогодні дослідження різних напрямів етнічної спадщини є актуальним питанням, адже завдяки популяризації культурних надбань народу формується ідентичність нації.

Для сучасних громадських закладів в Україні, зокрема кафе, ресторанів, пабів, піцерій, готелів, помітною є така загальна тенденція, як невдала інтерпретація традиційного декору в інтер'єрі. Зазвичай спостерігаємо спотворений культурний сенс та символіку елементів, використання лише формальних ознак етностилю, які в інтер'єрі

виглядають як надмірний декор. Часто елементи етностилю вирвані з культурного контексту: вони втрачають свою цінність та лише умовно причетні до етностилістики, а сам глибокий зміст давніх традицій залишається несприйнятим як дизайнерами, так і відвідувачами.

У житлових інтер'єрах ця проблема також існує, адже більшість власників прагне бачити просто красиву оболонку, не замислюючись над смисловим навантаженням та формотворенням стилю.

Аналіз досліджень. Фундаментальною працею, у якій проаналізовано усі види народного декоративного мистецтва Полісся, зокрема Чорнобильщини, є монографія Р. Захарчук-Чугай (Захарчук-Чугай, 2007). Генезу, історію, еволюцію форм і стилістики в орнаментіці текстилю, кераміки, різьблення, декоративних малювань, інших видів декоративного мистецтва в Україні, в тому числі на Поліссі, досліджено у книзі М. Селівачова (Селівачов, 2005). Специфіка традиційного українського житла, особливості традиційного інтер'єру Полісся висвітлено у працях О. Крилатової (Крилатова, 2013). Дослідженням народного мистецтва українського Полісся займався Ю. Лащук (Лащук, 1992). М. Масловська у своїй роботі описала символіку вишивки Полісся (Масловська, 2008). Також особливості поліської орнаментики досліджували О. Коновалова (Коновалова, 2008) та Н. Кобилінська (Кобилінська, 2014).

Інтерпретація етнокультурних мотивів обґрунтована В. Даниленком та І. Юрченком (Даниленко, 2005; Юрченко, 2007; Юрченко, 2014). Застосування етнокультурних традицій, які розкривають специфіку сучасних галузей дизайну, представлено працями О. Бойчука (Бойчук, 2013), Ю. Герчука (Герчук, 2013).

Дослідження використання певного способу, а саме питання світла стосовно проектування світло-кольорового середовища, було здійснено Л. Коваль (Коваль, 2012), яка систематизувала принципи формування дизайну предметно-просторового середовища засобами LED-технологій, не вивчаючи спосіб освітлення загалом.

Л. Соколюк розглянула проблеми формотворення та естетичного сприйняття в українському народному мистецтві (Соколюк, 2002).

У праці Ю. Нікішенко (Нікішенко, 2004) розглянуто проблеми функціонування орнаменту в етнічній культурі як засобу комунікації, встановлено його статус і знакові властивості. Різноманітність орнаментів досліджувала О. Лобода (Лобода, 2010).

Зростання вимог до житлових умов, постійний розвиток технологій породжують певні норми до проектування житлового простору. Функціональні зони сучасного житла порівняно з традиційним українським набагато ширші й повніші, забезпечують перебування людини в будинку відпочинком, гігієною, сном, робочим місцем, заняттям спортом тощо (Зиміна, 2014: 232–242).

Способи використання українського орнаменту в сучасному інтер'єрі досліджували І. Кузнецова та О. Лобода (Кузнецова, Лобода, 2012). Також застосування орнаментики та етностилю в інтер'єрах закладів громадського харчування вивчала А. Громнюк (Громнюк, 2013).

Актуальність теми зумовлена потребою вивчення, відродження і популяризації спадщини традиційного мистецтва Полісся, оскільки протягом тривалого часу в дизайні вітчизняних інтер'єрів нехтували глибокими культурними традиціями цього регіону.

Визначення специфіки інтерпретації поліської орнаментики в сучасному інтер'єрі дасть можливість дизайнеру розрізнити проєктні вимоги, що сформувались у цій галузі, свідомо підходити до процесу формотворення дизайн-об'єктів, вільно почуватися під час пошуку ідей для проєктування сучасних об'єктів, усвідомлено підбирати етнокультурні мотиви згідно з тими чи іншими проєктними вимогами (Юрченко, 2014: 128).

Метою дослідження є здійснення аналізу поліської орнаментики та розгляд її різноманітності, специфіки, мистецьких рис, визначення способів інтерпретації поліських орнаментів у сучасному дизайні інтер'єру, а також виявлення їх впливу на формування сучасного соціокультурного середовища.

Для досягнення поставленої мети планується вирішити такі **завдання**:

- з'ясувати ступінь наукового опрацювання теми та опрацювати джерельну базу дослідження;
- виявити локальні особливості орнаментики Полісся;
- розглянути семантику орнаментів та мотивів;
- вивчити колористику поліських орнаментів;
- розкрити способи використання української стилістики в інтер'єрі житлових та громадських просторів;
- обґрунтувати способи інтерпретації поліської орнаментики;
- запропонувати раціональні шляхи інтерпретації поліської орнаментики в сучасному інтер'єрі на основі узагальнень результатів дослідження.

Новизна дослідження. Найбільш вивченими та найчастіше досліджуваними є орнаменти Гуцульщини, Поділля, Бойківщини та Наддніпрянщини, мотиви яких українські дизайнери переважно використовують у своїх проєктах. Декор Полісся досі не застосовували у сучасних інтер'єрах. Спроба переосмислити поліську орнаменту та знайти способи її застосування в сучасному інтер'єрі здійснюється вперше.

Об'єкт дослідження – особливості поліської орнаментики.

Предмет дослідження – способи використання поліського орнаменту в сучасному інтер'єрі.

Виклад основного матеріалу. За останні роки дослідження орнаментів займалися багато науковців, адже у XXI столітті, після тривалого періоду забуття, повертається мода на етнокультуру. Саме орнамент є поширеним засобом комунікації та передачі інформації традиційної культури та її джерел.

Сьогодні орнамент є одним із формотворчих засобів проектування сучасних інтер'єрів у етнічній стилістиці. Особливо цікавим є застосування поліської орнаментики, яка порівняно з іншими етнографічними регіонами є найменш вивченою.

Поліське ужиткове мистецтво має багато характерних особливостей, надзвичайно багатих своїм художнім змістом, «багатство й оригінальність поліської народної творчості виявилися в широковідомих вишивках, килимах, склі, різьбярстві» (Крилатова, 2013: 31). Для Полісся характерні стриманий художній декор в оздобленні житла та контурне різьблення, яким декорували вертикальне завершення будівель, фронти, наличники вікон і віконниці (Громнюк, 2014: 104).

Поліська вишивка відома своєю стриманістю, однак при цьому вона виділяється вишуканістю, багатством варіантів та чіткістю композицій. Також для неї характерні прості лінії та геометричні мотиви, у яких відсутня надмірна деталізованість і використано невелику кількість технік. Особливістю поліської вишивки є використання червоних ниток, які надають роботам яскравості та емоційності. Серед рослинно-геометричних орнаментів поширеними були стилізовані квіти, зокрема троянди, чорнобривці, гвоздики, дубовий лист, виноград (рис. 1).

В інтер'єрі поліської хати початку XX століття значне місце посідали прикраси з паперу, такі як квіти, фіранки, вінки, рельєфні «кружки» з концентричними смугами, якими прикрашали стіни, вікна, ікони. Серед декоративних традицій Полісся, як і інших зон України, чільне місце посідають космогонічні знаки та символіка, зокрема такі прадавні елементи, як кола, розетки, ромби, смужки та похрестя (рис. 2).

Рис. 1. Зразок рослинного орнаменту

Рис. 2. Зразок геометричного орнаменту

Щодо символіки, яку сьогодні ми можемо трактувати лише гіпотетично, то ромбоподібні мотиви були символом зерна та родючості. Важливими були символи сонця як запорука життя і добробуту, а також крапка як знак води, крові й зерна.

Хвилясті й ламані лінії означали хвилю, пульс серця, а рівні лінії символізували плин часу, спокій та безмежність. Серед зооморфних мотивів відомими були волове око, гусочки, собачки, кролики, рачки, метелики (Лашук, 1992: 120).

Найвідомішим на Поліссі був антропоморфний орнамент «у козака», який не зустрічається в жодному з регіонів України, за винятком ткацтва північної Житомирщини (рис. 3, 4). «Козаком» у цьому орнаменті називали фігуру, що мала ромбоподібну голівку та опущені руки, наче вона сидить верхи на коні.

Сьогодні ж цей орнамент має іншу назву, а саме «Берегиня», та символізує матір усього живого, богиню родючості, природи й добра.

Рис. 3. Орнамент «у козака» на рушнику

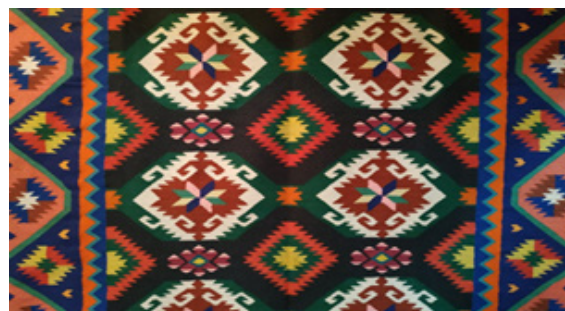

Рис. 4. Орнамент «у козака» в ткацтві

Серед поліської колористики переважає двобарвність, зокрема, для сіл у річищі Прип'яті характерні поєднання чорного з білим, червоного з білим.

Килимарство Полісся характеризується використанням різних кольорів та є своєрідним «кодексом символів». Зокрема, найбільш поширеними у поліських килимах були такі кольори, як червоний, зелений, білий, жовтий, чорний та синій. Для отримання цих кольорів фарби виготовляли за стародавніми рецептами пращурів.

Не менш важливою була символіка цих кольорів. Так червоний завжди був урочистим кольором, який символізував життя, відряду, красу й кохання. Також його слов'яни використовували як оберіг. Заспокійливий зелений символізував весну, нові надії, ріст і розквіт. Шляхетний синій був кольором богів та вважався оберегом від усього лихого (Кобилінська, 2018).

Завдяки вивченню семантики символів та орнаментики можна уникнути неправильного використання давніх елементів у сучасному контексті й не порушувати комунікативну функцію з прадавньою культурою.

Нині етностиль все частіше відтворюють у громадських закладах та рідше в житлових інтер'єрах. Проте його використання потребує створення нових концепцій та вдосконалення наявних, щоб відповідати характеристикам сучасного інтер'єру (рис. 5, 6).

Модернізація об'єктів дизайну з використанням українського орнаменту

Рис. 5. Інтер'єр від дизайн-бюро "ODESD2", 2018 р.

Рис. 6. Дизайн О. Касіяненко "BAGRYANY", 2018 р.

Отже, створюючи концепції на основі декоративного оздоблення інтер'єрів, маємо обережно та змістовно використовувати традиційні елементи, які притаманні українському житлу. Кожен елемент чи орнамент має бути застосованим відповідно до свого значення та не перенавантажувати простір, щоб інтер'єр не був схожий на музей.

Досягти гармонійного використання етностилю в інтер'єрі можна двома способами: по-перше, створювати прості й лаконічні форми, які були притаманні українським традиційним меблям, поєднуючи їх із сучасними матеріалами й технологіями; по-друге, використовувати сучасні форми функціональних елементів разом із традиційними елементами народного мистецтва.

Також для українського етностилю характерна екологічність матеріалів, що сьогодні є особливо популярним, тому можна поєднати сучасну тенденцію з глибинними традиціями за допомогою природних матеріалів. Завдяки сучасному лазерному різанню матеріалів можна створювати перегородки та різноманітні панелі, які повторюють форми українського орнаменту. Використовуючи різноманітне тинькування, можемо відтворити ефект хати-мазанки. За допомогою сучасного світлодіодного освітлення можна створити інтимну, камерну обстановку, яка ще й зекономить електроенергію.

Водночас український етностиль можна відтворити в житловому інтер'єрі такими способами:

1) цілісно відтворювати український стиль, що означає поєднання планувальної структури житла, яка відповідає сучасним функціональним вимогам, із колірною гамою, розташуванням меблів та елементів побуту відповідно до традиційного стилю;

2) виділяти головні функціональні зони українською стилістикою, зокрема створювати окремі акцентні місця в інтер'єрі;

3) використовувати в інтер'єрі лише окремі декоративні елементи, які пов'язані з національними традиціями, наприклад, планувати акценти чи доміанти в інтер'єрі, які б створювали основний настрій у просторі та передавали тематику української культури (Петренко, 2015: 275).

Саме до інтерпретації народних українських традицій звертаються дизайнери в оздобленні закладів громадського харчування таких сучасних брендів, як «Пузата хата», «Картопляна хата», «Вареники тут», що зустрічаються в багатьох містах України (Крилатова, 2013:30).

Серед формотворчих і декоративних засобів виразності етностилю в сучасному дизайні інтер'єрів слід виокремити використання кон-

структивних і декоративних елементів, запозичених із традиційного мистецтва поліського етнографічного регіону. Це, наприклад, ресторан «Курінь» у м. Луцьку, об'ємно-просторове вирішення якого полягає у відтворенні інтер'єру традиційного поліського житла. Колоритний інтер'єр закладу доповнений глиняними стінами, масивними меблями й вишивками (рис. 7).

Рис. 7. Ресторан «Курінь» (м. Луцьк)

Загалом можна виділити два основні варіанти інтер'єрів, що використовують культурні традиції. У першому (класичному) варіанті створення художнього образу йде шляхом насичення внутрішнього простору традиційними елементами конкретно-історичного або збірного характеру. У другому варіанті просторового вирішення спостерігається інший підхід до дизайнерського трактування культурних традицій (Крилатова, 2013: 33).

До визначених методів інтерпретації етнокультурних мотивів можна додати методи їх перенесення з плоских двовимірних форм у об'ємні форми, що надає сучасним речам оригінальності та виразності. Візуально традиція інтерпретується завдяки відтворенню силуетів традиційних етномотивів у конструкціях засобами профілювання, різьблення або їх нанесення різними видами поліграфічного друку на функціональні площини, що знаходяться у структурі виробів. Такі способи відтворення етнокультурних мотивів застосовуються у дизайні предметно-просторових форм функці-

ональних перегородок, поверхні стін, меблевих виробів, а також обладнанні інтер'єрів та їх декоративному оздобленні (Петренко, 2015).

Отже, можемо виділити такі способи інтерпретації поліської орнаментики:

– декоративний – це спосіб узагальнення образотворчих образів на підставі виділення основних характерних рис зображуваного предмета за допомогою низки умовних прийомів, спрощення малюнка і форми, об'ємних і колірних співвідношень, у результаті якого об'єкт зображення перетворюється на мотив – найменшу одиницю орнаменту, або навпаки; розрізняють активне використання декору, де він пов'язаний своєю функцією та формою з інтер'єром, і пасивне, яке використовують тільки для прикраси інтер'єрів будинку або об'єкта;

– спосіб декоративних технік – це використання основних напрямів декоративно-прикладного мистецтва, таких як художнє ткацтво, декоративний розпис, художня обробка дерева, художня кераміка; поліський орнамент можна наносити різними способами на поверхні чи меблі; наприклад, технологія вишивки має такі техніки, як гобелен, ниткова графіка, хрестик, ажурне та стрічкове плетіння, бісер, золотошитво, шовк, аплікація; технологія нанесення на різні типи поверхонь складається з об'ємності, рельєфності, витинання, площинності, оцифрування;

– спосіб трансформації – спосіб безпосередньої зміни форми предмета в певний бій (може відбуватися по горизонталі, по вертикалі, по діагоналях);

– спосіб геометризації – процес надання формі геометризованого вигляду; елементи нової форми повинні гармонійно співвідноситися один з одним, тоді вони зможуть сприйматись як єдине ціле;

– спосіб абстрагування; сутність цього методу полягає у відволіканні від конкретного просторового середовища, несуттєвих властивостей, ознак, об'єктів і в одночасному виділенні, фіксуванні однієї або декількох істотних сторін, властивостей об'єкта;

– спосіб освітлення, що використовується в дизайні для об'єднання або деталізації форм, елементів декору; освітленню приділяється особлива увага, оскільки воно надає об'єкту форми, об'єму;

– спрощення форми – процес художнього узагальнення форми, результатом якого є створення лаконічного графічного образу стилізованого об'єкта (Кузнецова, Лобода, 2012: 69–70).

Висновки. У процесі дослідження встановлено таке.

1) Орнамент Полісся є самобутнім і багатогранним, він досі зберіг свою первозданність та архаїчність, прадавні традиції.

2) Проаналізовано способи використання української стилістики в інтер'єрі житлового середовища на прикладі Полісся.

3) Встановлено, що серед кольорової гами Полісся переважає двобарвність (чорне з білим, червоне з білим, чорне з червоним).

4) Обґрунтовано способи інтерпретації поліського орнаменту, що допомагає у створенні інтер'єрів із гармонійним поєднанням народних традицій та сучасності. Завдяки цим способам використання орнаменту не буде спотворено, а, навпаки, підкреслюватиме самобутність мистецтва Полісся.

5) На основі проведеного дослідження запропоновано такі способи інтерпретації поліського орна-

менту, як декоративний, абстрагування, освітлення, спрощення форми, способи декоративних технік, трансформації, геометризації, зорової ілюзії.

6) З'ясовано, що сьогодні в Україні не вистачає закладів із оптимальним поєднанням культурних традицій та сучасних тенденцій, тому важливо пропагувати ідею створення таких інтер'єрів і закладів, де український стиль виглядатиме вишукано та гармонійно, що сприятиме піднесенню української культури на вищий рівень.

7) Сучасний житловий та громадський інтер'єр у національному стилі потребує нових концепцій та вдосконалення.

Перспективи подальших досліджень. Ця тема потребує подальшого наукового дослідження задля розвитку векторів українського дизайну та популяризації орнаментів різних регіонів України, зокрема Полісся.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойчук А. Пространство дизайна. Харьков : Новое слово, 2013. 368 с.
2. Герчук Ю. Что такое орнамент. Структура и смысл орнаментального образа. Москва : РИП-холдинг, 2013. 302 с.
3. Громнюк А. Орнаментика як засіб формування етнокультурної ідентичності архітектури інтер'єру. *Традиції та новачі у вищій архітектурно-художній освіті*. 2014. Вип. 2. С. 101–107.
4. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. Харків : ХДАДМ ; Колорит, 2005. 244 с.
5. Захарчук-Чугай Р. Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2007. 336 с.
6. Зиміна С. Засоби функціонального зонування громадського і житлового простору. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2014. Вип. 1. С. 232–242.
7. Кобилінська Н. Килими житомирського полісся. URL: <http://www.ovruch.info/kylymy-zhytomyrskoho-polissya-n-kobylinska>.
8. Коваль Л. Принципи формування дизайну предметно-просторового середовища засобами LED-технологій. *Вісник ХДАДМ*. 2012. 278 с.
9. Коновалова О. Особливості антропоморфних зображень в народній орнаментіці українсько-російсько-білоруського Полісся. *Матеріали до української етнології*. Київ : ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, 2008. Вип. 7 (10). С. 89–95.
10. Крилатова О. Вектори розвитку етностилію в сучасному дизайні громадських інтер'єрів України. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2013. Вип. 24. С. 27–.
11. Кузнецова І., Лобода О. Прийоми використання українського орнаменту в сучасному інтер'єрі. *Теорія та практика дизайну*. 2012. Вип. 1. С. 68–74.
12. Лашук Ю. Народне мистецтво Українського Полісся. Львів : Каменярь, 1992. С. 116–118.
13. Лобода О. Відмінності українського орнаменту за історико-географічними регіонами України. *Місце дизайну в промисловій політиці України*. Черкаси : ЧДТУ. 2010. С. 100–105.
14. Масловська М. Поліська вишивка – закований світогляд дровлян. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова*. 2008. Вип. 6. С. 328–331.
15. Нікішенко Ю. Орнамент як джерело дослідження етнічної культури України (на матеріалах XIX – початку XX ст.). Київ : НАККМ, 2004. 21 с.
16. Петренко М., Булгакова Т. Принципи формування інтер'єру житла з використанням українських національних мотивів. *Вісник КНУТД*. 2015. № 3 (86). С. 274–275.
17. Поліська вишивка. URL: <https://etnoaxata.com.ua/statti/vishivanki-istorija-i-suchasnist/poliska-vishivka>.
18. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ : Редакція вісника «Ант» ; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. XVI. 400 с.
19. Соколюк Л. Формоутворення та естетичне сприйняття в українському народному мистецтві. *Вісник ХДАДМ*. 2002. № 2. С. 34–38.
20. Юрченко І. Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання в сучасній мистецько-освітній практиці. Львів : Львівська національна академія мистецтв, 2007. 26 с.
21. Юрченко І. Синтез орнаментальності й мінімалізму в стилістиці етнодизайну. *Мистецтвознавство '14*. Львів : ІН НАНУ, 2014. С. 125–132.

REFERENCES

1. Boychuk A. Prostranstvo dizayna [Space of Design]. Harkov : Novoe slovo, 2013. 368 p. [in Russian].
2. Gerchuk Yu. Chto takoe ornament. Struktura i smysl ornamentalnogo obraza [What is an ornament? The structure and meaning of the ornamental image]. Moskva : RIP-holding, 2013. 302 p. [in Russian].
3. Hromniuk A. Ornamentyka yak zasib formuvannya etnokulturnoi identychnosti arkhitektury interieru [Ornamentation as a means of forming the ethnocultural identity of interior architecture]. Traditions and innovations in higher architectural and artistic education. 2014. Nr. 2, pp. 101–107 [in Ukrainian].
4. Danylenko V. Dyzain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury [Design of Ukraine in the world context of art and design culture]. Kharkiv: KhDADM ; Koloryt, 2005, 244 p. [in Ukrainian].
5. Zakharchuk-Chuhai R. Narodne dekoratyvne mystetstvo Ukrainskoho Polissia. Chornobylshchyna. [Folk decorative art of Ukrainian Polissya. Chornobyl region]. Lviv : Ethnology Institute National Academy of Sciences of Ukraine, 2007, 336 p. [in Ukrainian].
6. Zymina S. Zasoby funktsionalnogo zonuвання hromadskoho i zhytlovoho prostoru [Means of functional zoning of public and residential space]. Architectural Bulletin of KhNUBA. 2014. Nr. 1. P. 232–242 [in Ukrainian].
7. Kobylinska N. Kylymy zhytomyrskoho polissia [Carpets of Zhytomyr Polissya]. URL: <http://www.ovruch.info/kylymy-zhytomyrskoho-polissya-n-kobylinska> [in Ukrainian].
8. Koval L. Pryntsypy formuvannya dyzainu predmetno – prostorovoho seredovyscha zasobamy LED-tekhnohii [Principles of formation of subject-spatial environment design by means of LED-technologies]. Bulletin of the KhSADA Kharkiv. 2012. 278 p. [in Ukrainian].
9. Konovalova O. Osoblyvosti antropomorfnykh zobrazhen v narodnii ornamentytsi ukrainsko-rosiisko-biloruskoho Polissia [Features of anthropomorphic images in the folk ornamentation of the Ukrainian-Russian-Belarusian Polissya]. Materials on Ukrainian ethnology: IAPhE named after M. Rylsky National Academy of Sciences of Ukraine. 2008. Nr. 7 (10), pp. 89–95 [in Ukrainian].
10. Krylatova O. Vektory rozvytku etnostyliu v suchasnomu dyzaini hromadskykh interieriv Ukrainy [Vectors of ethnic style development in modern design of public interiors of Ukraine]. Bulletin of the Lviv National Academy of Arts. 2013. Nr. 24, pp. 27–36 [in Ukrainian].
11. Kuznetsova I., Loboda O. Pryiomy vykorystannia ukrainskoho ornamentu v suchasnomu interieri [Techniques for using Ukrainian ornaments in modern interiors]. Theory and practice of design. 2012. Nr. 1, pp. 68–74 [in Ukrainian].
12. Lashchuk Yu. Narodne mystetstvo Ukrainskoho Polissia [Folk art of Ukrainian Polissya]. Lviv : Kameniar, 1992, pp. 116–118 [in Ukrainian].
13. Loboda O. Vidminnosti ukrainskoho ornamentu za istoryko-heohrafichnyimi rehionamy Ukrainy. Mistse dyzainu v promyslovii politytsii Ukrainy [Differences of Ukrainian ornament by historical and geographical regions of Ukraine. The place of design in the industrial policy of Ukraine]. Cherkasy: ChDTU, 2010, pp. 100–105 [in Ukrainian].
14. Maslovska M. Poliska vyshyvka – zakodovanyi svitohliad drevlian [Polissya embroidery is a coded worldview of the Drevlians]. Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. Drahomanov, Kyiv: Published by M. Drahomanov National Pedagogical University. 2008. Nr. 6, pp. 328–331 [in Ukrainian].
15. Nikishenko Yu. Ornament yak dzherelo doslidzhennia etnichnoi kultury Ukrainy (na materialakh XIX – pochatku XX st.) [Ornament as a source of research of ethnic culture of Ukraine (on the materials of the 19 – early 20 centuries)]. National Academy of Management of Culture and Arts. Kyiv : NAKKKM, 2004, 21 p. [in Ukrainian].
16. Petrenko M., Bulhakova T. Pryntsypy formuvannya interieru zhytla z vykorystanniam ukrainskykh natsionalnykh motyviv [Principles of housing interior design using Ukrainian national motifs]. Bulletin of the KNUTD, Kyiv. 2015. Nr. 3 (86), pp. 274–275 [in Ukrainian].
17. Poliska vyshyvka [Polissya embroidery]. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/vishivanki-istorija-i-suchasnist/poliska-vishivka> [in Ukrainian].
18. Celivachov M. Leksykon ukrainskoi ornamentyky (ikonohrafia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia) [Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)]. Kyiv : Editors of the Ant newspaper ; Nizhyn : Aspect-Polygraph Publishing House LLC, 2005, XVI, 400 p. [in Ukrainian].
19. Sokoliuk L. Formoutvorennia ta estetychne spryiniattia v ukrainskomu narodnomu mystetstvi [Formation and aesthetic perception in Ukrainian folk art] Bulletin of the KhSADA. Kharkiv. 2002. Nr. 2, pp. 34–38 [in Ukrainian].
20. Yurchenko I. Vizualni y morfolohichni zakonomirnosti ornamentu hutsulskoi rizby ta yikh vykorystannia v suchasni mystetsko-osvitni praktysi [Visual and morphological regularities of Hutsul carving ornament and their use in modern art and educational practice]. Lviv National Academy of Arts, Lviv, 2007. 26 p. [in Ukrainian].
21. Yurchenko I. Syntez ornamentalnosti y minimalizmu v stylistytsi etnodyzainu [Synthesis of ornamentality and minimalism in the style of ethnic design]. Art History'14. Lviv : EI NASU, 2014, pp. 125–132 [in Ukrainian].